

Oversigt over forskningen inden for emnet:

De politiske partier – herunder funktion og rekruttering

Nils Bredsdorff og Peter Søndergård

Dette forskningsområde er særegent ved, at der for nylig er udarbejdet en omfattende bibliografi over alle aspekter af emnet: *Jørgen Elklit, Gorm Willemoes Jensen og Karen Prehn, Danske politiske partier 1970-92. En bibliografi, Institut for statskundskab 1993.*

Bibliografien er på mere end 1000 numre og er forsynet med stikords-, forfatter- og titelregistre.

Nedenstående udvalg er foretaget med støtte i denne bibliografi efter hovedemnet demokrati og magt. De enkelte partiers historie og udvikling er ikke medtaget, og den meget omfattende forskning i vælgeradfærd kun repræsenteret i den udstrækning undersøgelserne siger noget om holdningen til partisystemet eller partiernes funktion generelt. Det samme gælder for forskningen i de nye former for politisk deltagelse, græsrodsbevægelserne. Begge områder kræver en selvstændig behandling.

Hovedvægten er lagt på den nyere forskning. Dette skyldes, at der i begyndelsen af firserne blev foretaget en række meget store undersøgelser af de politiske partier, som er sammenfattet i nogle hovedrapporter, som overflødig gør mere detaljerede påvisninger. De nyere undersøgelser trækker på og udvider disse ældre resultater.

Først omtales den generelle litteratur om partiernes funktion i det politiske system, dernæst går mere i detaljen i forhold til tesen om partiernes forfald, dvs. udvikling i medlemstal og rekruttering.

I. Partiernes funktion og partisystemet

Forskergruppen vedrørende den politiske beslutningsproces i Danmark udgav en serie publikationer, hvoraf skal nævnes *Erik Damgård (red.) Partigrupper, repræsentation og styring, Schultz 1982* og *desuden Erik Damgård Partier og demokratisk styring in: Erik Dam-*

gård (red.) Dansk demokrati under forandring, Schultz 1984.

Hovedsynspunkterne i disse klassiske undersøgelser er dilemmaet mellem repræsentation og styring eller mellem interesserepræsentationen og beslutningstagen. I begge undersøgelser vises hvorledes de forskellige interesser, internt i partierne, mellem partierne, mellem partierne og interesseorganisationen og mellem partier, vælgere og partiorganisationer, påvirker den politiske beslutningsproces. Mens den første (1982) koncentrerer sig om en nøje kortlægning af folketingsmedlemmernes synspunkter på disse spørgsmål, trækker den anden også interesseorganisationerne og forvaltningen ind. I en tidligere publikation fra samme store undersøgelse *Ole P. Kristensen, Deltagelse i partipolitiske aktiviteter in: Folkets veje i dansk politik (Erik Damgård red.) Schultz 1980*, vises også hvorledes deltagelsen i det partipolitiske arbejde fungerer, dvs. hvilke grupper der er partiaktivister og hvorledes de vurderer partimedlemskabet. Partiaktivisterne adskiller sig fra vælgerne ved en mere ekstrem placering på en højre-venstre skala, hvilket muligvis præger mulighederne for Folketingets beslutningseffektivitet. Partiernes faldende medlemstal noteres, men samtidig ses at store grupper er partipolitisk interesserede. Sammenfattende gives et »billede af et politisk system med forholdsvis svage eller svækkede politikere og forholdsvis stærke organisationer og embedsmænd. Det understreger i det mindste, at begrænsningerne i partiernes styringsmuligheder er blevet mere iøjnefaldende.« (Damgård 1984 s.100)

Svækkelse af partier og Folketing og styring gennem etableringen af segmenter eller jerntrekanter var det billede som tegnedes på baggrund af «skæbnevalget» i 1973, hvor det etablerede partistyringsystem brød sammen. Mo-